

Світлана ДИРДА
магістрант із журналістики
Тернопільського національного
педагогічного університету
ім. В. Гнатюка
науковий керівник –
кандидат наук
із соціальних комунікацій, доцент
Оксана Кушнір

УДК 82-92 О. Забужко

Проблемно-тематичний вектор публіцистики Оксани Забужко (за матеріалами інтернет-видання „Українська правда“)

У статті проаналізовано проблемно-тематичне наповнення публіцистичних матеріалів Оксани Забужко, розміщених у блозі електронного видання „Українська правда” в 2007–2011 рр. Виокремлено основні тематичні групи публікацій, визначено проблеми, які найчастіше порушує письменниця.

Ключові слова: публіцистика, публіцистичний доробок Оксани Забужко, проблемно-тематичний контент.

Яскравою, колоритною і неповторною в сучасній українській публіцистиці є Оксана Забужко. Її матеріали актуальні, викривальні, проблемні, стосуються різних сфер життя нинішнього суспільства, спрямовані на формування громадської думки і громадянської позиції, наскрізь пройняті авторськими роздумами й узагальненнями.

Об'єктом нашого дослідження є публіцистичні твори О. Забужко, розміщені у блозі „Української правди” в 2007–2011 рр. Предмет вивчення – проблемно-тематичне наповнення інтернет-публікацій письменниці. Методологічну основу дослідження становлять праці В. Косенка [15], П. Куляса [16], О. Стеблини [17].

Мета статті – проаналізувати проблемно-тематичне наповнення публікацій О. Забужко у блозі інтернет-видання „Українська правда” у зазначений період.

О. Забужко – відома українська письменниця, публіцистка, громадська діячка і патріотка. Вона не байдужа до долі своєї країни, не стоїть осторонь виру подій, який захоплює Україну. Саме через бажання бути причетною до творення історії сучасності, спрямовувати громадян, їхні погляди та думки у правильне русло, змусити їх мислити та діяти, а не лише споглядати за ситуацією, О. Забужко з 12 липня 2007 р. розміщує свої матеріали у

блосі інтернет-видання “Українська правда”. За 5 років (2007–2011) письменниця подала 20 публіцистичних текстів, у яких порушено актуальні проблеми сучасності.

Публіцистика О. Забужко є унікальним явищем в українській журналістиці. Її тексти наповнені обґрунтованими думками, фактами, вирізняються глибокою емоційністю. У них завжди виразно проявляється авторське “Я”, сміливо демонструється позиція, висновки і прогнози. Публіцистичний доробок письменниці зорієнтований переважно на підготовленого й ерудованого реципієнта, який прагне “докопатися” до суті, а не задовольняється поверховою обізнаністю. Її тексти розраховані на аудиторію, яка мислить, не лише сприймає навколишній світ, а й аналізує та прагне змінити його на краще.

Завдяки нетрадиційному слововживанню і словотворенню вона вибудовує свої матеріали так, що під час читання створюється ефект живого спілкування. У цій повсякчасно створюваній авторкою грі слів, прямолінійній різкості їх звучань, власне, і проявляється сила безпосереднього впливу на читача, невідворотне “зараження” його своїм настроєм [15].

У публіцистиці О. Забужко поєднуються різні точки зору. Розповідаючи про певну подію чи особу, авторка не просто передає цікаву інформацію, а коментує досліджене явище з різних точок зору, висвітлює його якомога повніше. Тому публіцистка у своїх матеріалах велику увагу зосереджується на окресленні чужих точок зору і поясненні власної думки читачам [18].

О. Забужко апелює до минулого, проводячи паралель з сучасністю, як, наприклад, у публікації “Про дві сьогоднішні річниці” за 25 лютого 2011 р. Авторка згадує про “одну з найвидатніших і найгірше “прочитаних” нащадками (нами!) письменниць 20-го століття – Ларису Петрівну Косач” [2]. Її твори “Кассандра” і “Камінний господар”, зазначає дослідниця, – це “дві геніальні драми-перестороги – про те, звідки й “від чого”, від яких саме “глибоко хамських” (термін Лесі Українки!) хвороб духа новітній цивілізації загрожує катастрофа” [2]. І саме вони є найактуальнішими в нашому суспільстві. Далі автор переходить до сучасності з її політичною складністю, роблячи висновок, що “рік “нової-старої” влади в усіх галузях життя явив нам наочну, навіть стилістично вже нічим не прикрити, пародію на “УРСР епохи пізнього Щербицького”, – і українському народу ця пародія однозначно не сподобалася” [2].

Питання сучасної влади є одним із ключових у публіцистиці О. Забужко. Вона зосереджує увагу на представниках влади (“Те, що Янукович – не самостійний політик, здається, ні у кого вже не викликає сумнівів. (Те, що такою не є і Тимошенко, без “підкачки ззовні” так і не зуміла за весь рік якось чітко “зобразити опозицію”, для багатьох виявилось набагато більшим сюрпризом)” [2]; “При “президенті Тимошенко” – кілька років божевілля і повний колапс, при “президенті Януковичі” – кілька років стагнації і повільне гниття” [4]; “Соромно, що мером моєї столиці й далі лишатиметься блазень із явними ознаками психічного нездужання, – і моє апостольське Вічне Місто, моя священна столиця, впродовж віків ким тільки не гвалтована, буде й далі стрімко перетворюватися на брудний, безликий Гонконг, по якому мчать, перекриваючи рух, класичні Свириди Петровичі й Проні Прокоповни на джипах із урядовими номерами” [8]); на політичній ситуації в нашій країні (“Метушня угруповання, яке “перемогло” з тим, що “програло” – в дусі типових мафіозних розборок і “страшних помст” – виглядає все тим же “ведмежим танцем”, в якому наші “ведмежата” різних кольорів голосно верещать і б’ються...” [2]; “Як “навести в країні порядок” (крім як “по-радянськи”, чи то пак давно непридатними “силовими методами”), влада важко розуміє; як рятувати економіку (крім як, за старою схемою, дерти податки і клянчити кредити), судячи з її “реформаторських” потуг, представляє собі геть погано, – а “танцювати” вимушена і перед Росією, і перед Заходом, і, на відміну від своїх російських колег, іноді ще й перед своїм народом, що викликає у неї класичну номенклатурну суміш презирства і страху

(як знати, який ще Майдан ця “біомаса” здатна надурити?)” [2]; “І стоїть Україна отвором на всі чотири сторони світу, як дім без господаря: колгосп, що його наввипередки пустошать казнокради, скинувши попередньо з церкви хреста” [3]); на відносинах України з Росією (“Наш “25%-й президент” покірним диктофончиком повторював у Страсбурзі “награну” йому “кремлівську мелодію” [3]; “Малюк Медведєв звелів – а наш узяв та й плюнув” [3]); на питанні самостійності і незалежності України (“Бо Україна – то не “Вона-Воно-Вони”, як придумали “їм” московські політтехнологи. Україна – це спільнота “мертвих, і живих, і не народжених” [3]; “Не варто нагнітати, будьмо позитивні, слухаймо Медведєва–Путіна–Петросяна–Пугачову–і–Радіо–Шансон?...” [3]).

О. Забужко звертається до національної свідомості читачів, пишучи про голодомор 1932–1933 рр., про необхідність пам’ятати ці події (“Не дати його забути – без перебільшення, громадянський обов’язок кожного, хто хоче бачити Україну не “колгоспом”, а домом” [3]), про патріотизм українців (“Патріотична пісня взагалі-то жанр неймовірно трудний – це про кохання “вміють всі”, а “про батьківщину” завжди вдавалось одиницям...” [9]).

У своїх публіцистичних текстах авторка порушує питання розкрадання державного майна та корупції (“Голодомор на цілих три покоління зробив у нашій свідомості казнокрадство (до 1933-го страшне слово, вживане в народі нарівні з “убивством” і “богохульством”) – морально неосудним” [3]; “Стало “и все вокруг народное, и все вокруг мое” – головне діло, дорватися до “роздачі” [3]; “І з чийх кишень було вийнято ці гроші – на які впродовж квітня-травня валили до столиці на свої 100 гр. денно заробітчанські состави?” [13]).

Свідома та небайдужа, О. Забужко помічає те, що у багатьох громадян навіть не привертає уваги. Вона серед тих, хто прагне щось змінити на краще, просвітити, показати й розказати, змусити задуматися та оглянутися навколо. Зокрема, публіцистка оцінює сучасний стан культури і літератури в нашій державі (“Україна не може достойно презентувати себе на жодному міжнародному книжковому форумі з тої простої причини, що сучасна Україна не є книжковою державою” [6]; “Ну, і так далі, – можна перераховувати до ранку, але й без того ясно, що наш “книжковий стандарт” відповідає рівню країн Екваторіальної Африки” [6]; “Біда в тому, що в нас “творчий молодняк” росте, маючи перед очима єдину авторитетну модель культури – шоу. Шоу політиків, шоу “пающиків трусів” [6]; “А що письменник – не політик і не поп-зірка, і торгує не фейсом, а текстами, так до цього в “некнижковій країні” молодій людині самотужки дуже важко догнупатися – хіба поодиноким вдається” [6]; “Я не розумію, і ніколи не зрозумію, – чому це все нікого не обходить і не шкребе: коли справді великі митці сучасності ходять нашими вулицями, і, не виключено, зустріч із ними могла б змінити чинсь творчу долю, – а ми навіть не знаємо, як їх “використати за призначенням?”” [11]).

У публіцистиці О. Забужко знаходимо думки про сутність і глибину людських відносин, про українську ментальність (“Ось поки ця здатність інтуїтивно-відрухово, до всякого розмислу розрізняти силу і право не затерлася в нас, гомо сапієнсах, остаточено, – доти у людства є надія: доти можна лишатись оптимістами й твердити, що не все ще так погано в цьому нашому, хоча ох і не найкращому, зі світів” [5]; “Вкотре не перестаю дивуватися: Господи, як же ми вміємо спускати в трубу свою історію – в тому числі й ту, котра ще жива й досяжна, – як бездарно, не помічаючи, тринькаємо навсібіч свої багатства, а потім знай плачемося, які то ми бідні!” [12]; “Вічна українська хвороба – на вид талановитішого колеги, та ще, не приведи Господи, хоч якось визнаного “за межами”, людей, замість радості й гордості “за своє”, зі страшною силою душить велика зелена жаба, і нема на те ради” [10]).

Не оминає увагою публіцистка і журналістську галузь, аналізуючи вітчизняні ЗМІ

та окремих журналістів (“Бо щось нема в мене певності, що цей концерт видатного джазмена покажуть наші “чесні канали” [7]; “Що вдієш – не привчені наші журналісти “на автоматі” сягати по Інтернет для своїх прямих професійних потреб” [14]).

Публіцистичний доробок О. Забужко тематично можна поділити на певні групи: політична, що представлена зовнішньополітичним (“Про дві сьогоднішні річниці” [2], “На підтримку однієї громадської організації: не дамо згасити свічу пам’яті” [3], “Сила і право: відео з сектора Газа” [5], “Дуже коротко” [1]) і внутрішньополітичним різновидами (“Про дві сьогоднішні річниці” [2], “Передвиборче: дві цитати, з епіграфом і постскриптумом” [4], “Зневажена честь Києва” [8], “Майдан за гроші” [13]); національно-патріотична (“Героям слава!” Київський вечір у двох діях” [9], “In memotiam-1933: цитата в тему” [1], “Христос Родився” [1]); мистецько-літературна (“Про дві сьогоднішні річниці” [2], “Для книжкових журналістів не книжкової країни (FAQ)” [6], “Про Гоголя” [1], “Вхід за запрошеннями” [11], “Героям слава!” Київський вечір у двох діях” [9], “Про “ужоси українізації”: панове, ви не про те говорите!” [10], “Роблю рекламу. На жаль, тільки для киян” [1], “Прощання з імперією?” [1]); соціальна (“На підтримку однієї громадської організації: не дамо згасити свічу пам’яті” [3], “Джаз проти вандалізму: прийдіть і запаліть свою свічку” [7]).

Аналіз матеріалів О. Забужко у її блозі в інтернет-виданні “Українська правда” засвідчив, що публіцистика письменниці є складним і багатовекторним явищем. Найчастіше авторка пише на теми політичні та мистецько-літературні. Її публіцистична творчість цінна передусім своєю актуальністю, оригінальністю, тематичною гостротою. Твори публіцистки дієві, спрямовані на реальні зміни у різних суспільних сферах, сприяють вихованню свідомого, інтелектуального читача, а отже, й нації загалом.

Представлена розвідка є частиною комплексного дослідження публіцистики О. Забужко, що визначає напрям і перспективу наших майбутніх наукових пошуків.

ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА

1. Блог Оксани Забужко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://blogs.pravda.com.ua/authors/zabuzhko/view_info/. – Заголовок з титул. екрана.
2. Забужко О. Про дві сьогоднішні річниці / О. Забужко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://blogs.pravda.com.ua/authors/zabuzhko/4d6789a5ce497/>. – Заголовок з титул. екрана.
3. Забужко О. На підтримку однієї громадської організації: не дамо згасити свічу пам’яті / О. Забужко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://blogs.pravda.com.ua/authors/zabuzhko/4c1b5df27d2e6/>. – Заголовок з титул. екрана.
4. Забужко О. Передвиборче: дві цитати, з епіграфом і постскриптумом / О. Забужко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://blogs.pravda.com.ua/authors/zabuzhko/4b4ddd842787a/>. – Заголовок з титул. екрана.
5. Забужко О. Сила і право: відео з сектора Газа / О. Забужко. [Електронний ресурс] – Режим доступу : – <http://blogs.pravda.com.ua/authors/zabuzhko/4965eee08a80b/>
6. Забужко О. Для книжкових журналістів не книжкової країни (FAQ) / О. Забужко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://blogs.pravda.com.ua/authors/zabuzhko/492d3071b86f8/>. – Заголовок з титул. екрана.
7. Забужко О. Джаз проти вандалізму: прийдіть і запаліть свою свічку / О. Забужко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://blogs.pravda.com.ua/authors/zabuzhko/491c9ab062714/>. – Заголовок з титул. екрана.
8. Забужко О. Зневажена честь Києва / О. Забужко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://blogs.pravda.com.ua/authors/zabuzhko/483c1a8676ead/>. – Заголовок з титул. екрана.
9. Забужко О. “Героям слава!”. Київський вечір у двох діях / О. Забужко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://blogs.pravda.com.ua/authors/zabuzhko/47bc97bd424be/>. – Заголовок з титул. екрана.

10. Забужко О. Про “ужоси українізації”: панове, ви не про те говорите! / О. Забужко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://blogs.pravda.com.ua/authors/zabuzhko/47ac67096d27d/>. – Заголовок з титул. екрана.
11. Забужко О. “Вхід за запрошеннями” / О. Забужко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://blogs.pravda.com.ua/authors/zabuzhko/474479ec10213/>. – Заголовок з титул. екрана.
12. Забужко О. Леонід Плюц: повернення додому? / О. Забужко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://blogs.pravda.com.ua/authors/zabuzhko/4718aaf062258/>. – Заголовок з титул. екрана.
- Забужко О. Майдан за гроші / О. Забужко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://blogs.pravda.com.ua/authors/zabuzhko/46f7b3155a2f5/>. – Заголовок з титул. екрана.
13. Забужко О. Для чого українцям Інтернет? / О. Забужко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://blogs.pravda.com.ua/authors/zabuzhko/46c88edb21850/>. – Заголовок з титул. екрана.
14. Косенко В. Дискурс українського фемінізму в публіцистиці О. Забужко / В. Косенко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1474>. – Заголовок з титул. екрана.
15. Куляс П. Мовний експеримент Оксани Забужко / П. Куляс // Вища освіта України. – 2002. – № 1. – С. 92–96.
16. Стеблина Н. Публіцистичний текст у мережі інтернет: проблема саморегулювання (на матеріалі публіцистичних виступів О. Забужко, розміщених на блозі “Українська правда”) / Н. Стеблина // Діалог: медіа-студії : зб. наук. праць. – 2009. – Вип. 9. – С. 249–256.
17. Стеблина Н. Суміщення різних точок зору у письменницькій публіцистиці Оксани Забужко / Н. Стеблина. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Natural/Vdpu/Soc_komun/2008_1/24.html. – Заголовок з титул. екрана.

Світлана Дырда

**Проблемно-тематический вектор публицистики Оксаны Забужко
(по материалам интернет-издания “Українська правда”)**

В статье рассмотрено и проанализировано проблемно-тематическое наполнение публицистических материалов Оксаны Забужко на блоге электронного издания “Українська правда” за 2007–2011 годы. Определены основные тематические группы публикаций, указаны проблемы, которые чаще всего освещает писательница.

Ключевые слова: публицистика, публицистическое творчество Оксаны Забужко, проблемно-тематический контент.

Svitlana Dyrda

**The problem-thematic direction journalistics’ materials of Oksana Zabuzhko
(on the material electronic publication “Ukrainska pravda”)**

The article analyzed the problem-themed content journalistics materials of Oksana Zabuzhko placed in the blog of the electronic publication “Ukrainska pravda” during 2007-2011 years. Singled out the main theme of publications identified problems which often violates writer.

Keywords: journalism, journalistic legacy of Oksana Zabuzhko, problem-themed content.